

KOHTAAMISIA

Ratkes-lehti 1/2005

"Kaikissa pitkittyneissä konflikteissa on mukana molemmilla osapuolilla ongelman ympärille rakentunut identiteetti. Ongelmaa ei voi ratkaista ilman, että identiteetti muuttuu ensin." Ystäväni Sebastian Krause, poliittisen psykologian tutkija, avasi minulle uusia näkökulmia neuvotteluun, konfliktiin ja ratkaisuihin. Hän kuvaa onnistuneita kohtaamisia israelilaisten ja palestiinalaisten siviilien välillä, verraten yksinkertaisella työtavalla: ei puhuta historiasta, ei etsitä ratkaisuja, tuodaan vain esille molemmin puolin koetut tarpeet ja pelot. Neutraalin ulkopuolisen henkilön varjelemassa dialogissa alkaa syntyä uusi ymmärrys toisesta osapuolesta ja Seban teorian mukaan väistämättä myös muutos osapuolten omassa identiteetissä. Oman identiteetin tuleminen joustavammaksi tekee tilaa uusille ratkaisuideoille. Sen sijaan ratkaisujen etsiminen sellaisenaan, liian aikaisin, lukitsee identiteetin ja neuvotteluasemat nopeasti.

Kun Kati Kärkkäisen, Pekka Väänäsen ja Seban kanssa keskusteltiin mm. kansallisesta identiteetistä joku viikko sitten, alkoi tulla mieleen monenmoisia oivalluksia tutummista, pienemmän mittakaavan ongelmista - parisuhdetyöstä, koulukiusaamisesta, järjestötyöstäkin. Osa yksilö- tai ryhmäidentiteetistä rakentuu aina vastinrooleista, joiden olemassaolon määrittää toinen: kuningas-alamainen, sortaja-uhri, valtaapitävä-kapinallinen. Näin ollen kun määrittelen toisen, määrittelen -ja raja- samalla itseni! Avaamalla dialogin altistun itsekkin muutokselle. Tsunamissa menehtynyt kollegamme Klas Grevelius lienee tarkoittanut vastaavaa sanoessaan, että jostakusta pitäminen on prosessi, jossa molemmat muuttuvat.

Auttamistyön ja psykoterapioiden maailmassa ratkaisukeskeisyyden ja psykoanalyysin välillä on perinteisesti ajateltu olevan suuria eroja ellei suorastaan vastakohtaisuuksia. Näkökulmat ovat onneksi vain harvoin kärjistyneet henkilökohtaisiksi ja viime aikoina sovinnollista kättä on ojenneltu suuntaan jos toiseenkin. Alamme päästä siihen, että oman alamme teoreettinen ja metodinen moninaisuus pystytään näkemään rikkautena. Kun peilaa toisinterapoivan kollegan käsityksiä, ymmärrys omasta työstä syvenee. Käynnistynyt vuoropuhelu rakentaa sosiaalista pääomaa, siis tukeutumisen ja vaikuttamisen potentiaalia siellä missä aiemmin oli -jos ei kuilu- niin ainakin erämaa.

Seban metodia mukaillen jätämme historian hetkeksi sivuun (voidaksemme palata siihen myöhemmin viisaampina). Jatkamme keskustelua tuomalla esille omia tarpeitamme ja huoliamme, kuunnellen samalla muita. Katsomme mitä syntyy näin luodussa tilassa, altistumme.

Toukokuinen juhlaseminaarimme on aivan huomaamatta muotoutunut edellä kuvatun kaltaiseksi sosiaalisen pääoman katalysaattoriksi. Scott Miller antaa virkistävällä ja haastavalla tavalla huutia kaikille terapiakoulukunnille, jossain määrin ratkaisukeskeisyydellekin. Samalla hän nostaa näkyville paitsi koulukuntien toimivia ytimiä myös koulukuntarajoja ylittävät näkymät. Kun keskustelemassa on yleisön lisäksi arvovieraita perheterapian, kognitiivisen psykoterapian ja psykoanalyysin parista, voimme odottaa melkoisen luovaa kohtaamista.

Vai mitä, Lauri, Anneli, Ben, Aapo ja muut, jotka olitte Ratkesia perustamassa silloin kymmenen vuotta sitten?

JOHN